

Het verhaal van talentontwikkeling

Kracht in de klas

“Ieder kind heeft een talent!” Als er een kreet is die vaak als doodoener wordt gezien, dan is het misschien deze wel. Om niet de indruk te wekken dat de situatie hopeloos is, na (weer?) een slechte toets, kunnen we met deze platitudo uit de voeten. Immers, als een kind iets niet kan, zijn er vast dingen die het kind wel kan. Maar welke? En hoe kom je daar achter? Op zoek naar een echt antwoord.

Vooraf

Waarom is het belangrijk om talenten zichtbaar te maken en er naar te zoeken?

Het antwoord daarop is dat als iemands talent zichtbaar is, de nadruk ligt op wat iemand goed kan. Op wat je goed kunt in plaats van op wat je niet kunt. En als je bezig bent met wat je goed kunt, voel je je gelukkig. Bewustzijn van je eigen talenten leidt, volgens Luk Dewulf, deskundige op het gebied van burn-out, en auteur van het boek “Ik kies voor mijn talent”, tot geluksgevoelens.

“Gelukkige, weerbare kinderen zijn kinderen die positieve emoties ervaren. Door te spelen, door te doen waar ze goed in zijn. Door helemaal op te gaan in favoriete activiteiten. Door contexten te vinden die aansluiten op het eigen talent,

drijfveren en intrinsieke motivatie. Gelukkige kinderen zijn kinderen die zich gezien, erkend en gewaardeerd voelen door ouders, leraren en vrienden. Positieve emoties zijn de motor van veerkracht en weerbaarheid.”

Luk Dewulf schrijft in het blad ‘Prikkel’s’ van juni 2017, dat “gevoed door positieve emoties, een positief zelfbeeld en bewustzijn van eigen talent”, mensen in staat zijn om te gaan met de druk van buitenaf. Bezig zijn met je talent en werken vanuit je talent maakt gelukkig. Luk onderscheidt 39 verschillende talenten, die hij aantroef en die mensen gelukkig maakten als ze werden ingezet. ‘Weger’, ‘foutenspeurder’, ‘jazzegger’, ‘uitbinker als ik dat wil’. Zomaar een paar voorbeelden om uw nieuwsgierigheid te wekken.

Zichtbaar maken: Talent in actie

Als je wilt vaststellen dat ieder mens een talent heeft is het dus belangrijk om te bepalen wat je dan onder een talent verstaat. Dat is een opgave en uitdaging op zich. Toch is het volgens Dewulf niet zo moeilijk. Kijk om u heen naar de mensen in uw omgeving en kijk waar mensen van genieten en wat ze goed kunnen. Kijk wanneer iemand in een 'flow' lijkt te raken. Dan zie je waarschijnlijk een 'talent in actie'. Talenten zijn zichtbaar als bij degene die ze aanwendt het gevoel bestaat dat het vanzelf gaat, dat het geen moeite kost, dat de tijd vliegt. U ziet een talent in actie als de ander 'in z'n element is', 'in z'n kracht staat' of gelukkig is.

Talent aangeboren

Hoe is dan de verbinding met talent? Heeft iedereen echt een talent? En kan iedereen dan een staat van geluk en flow bereiken? Er heersen rondom het begrip 'talent' enkele hardnekkige misverstanden. Het eerste misverstand is dat talent te maken heeft met iets waardoor je beroemd wordt. Heel goed gitaarspelen, of viool of harp. Heel goed kunnen voetballen of zwemmen of hardlopen. Daar kun je talent voor hebben. Die gedachte heeft twee misverstanden in zich: het ene is dat talent uiteindelijk 'vanzelf' reikt naar wasdom en beroemdheid. Ergens heel goed in zijn. Maar inmiddels is genoegzaam bekend dat het hebben van dergelijke talenten moet worden gekoppeld aan heel veel oefening en training wil het tot een zo uitbundige bloei komen (De 10.000 uur norm).

Het tweede onderdeel van het misverstand is dat je beslist 'heel goed' moet zijn in waar je talent voor hebt, in de zin van (veel) beter dan anderen, en dat dat op een meetlat meetbaar is. Maar als je talent 'goede vriend' is, dan is het vergelijken met andere goede vrienden van andere mensen niet zinvol, en de uitdrukking van de intrinsieke kwaliteit van de vriendschap niet relevant en niet meetbaar.

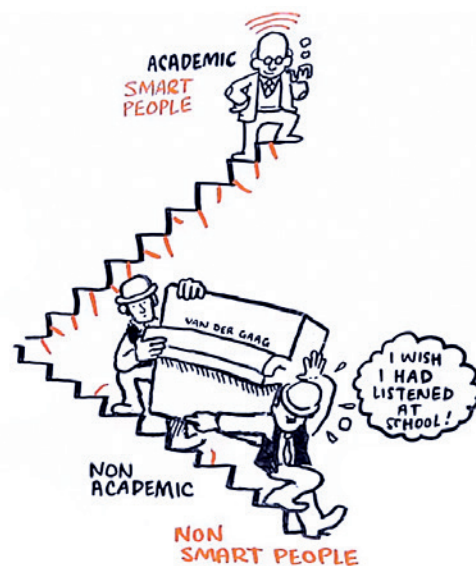
Het tweede misverstand is dat alleen dergelijke zaken, zaken waarmee je beroemd kunt worden, als enige een talent behelzen. Maar er zijn ook hele andere talenten. Talenten die in de beslotenheid van de eigen kring worden gewaardeerd en tot bloei komen. Goed kunnen doorzetten, een goede vriend kunnen zijn, altijd nieuwe ideeën hebben, de sfeer in een groep aanvoelen, altijd het positieve zien. Fantastische talenten, waar je zelf en je omgeving mateloos veel plezier aan kunnen beleven.

Hebben dergelijke talenten dan geen training nodig? Jazeker wel! Talenten glanzen door ze in te zetten en zichtbaar te maken. En om dat te bereiken zijn er andere mensen nodig die de talenten benoemen.

Weet u wat uw eigen talent is? Vast wel. Andere mensen zeggen het tegen u: "wat ben jij een goede vriend", of 'een doorzetter'. "Wat ben jij toch altijd nieuwsgierig naar hoe iets gekomen is" (Ontstaansbegrijper). Dergelijke talenten mogen u onwaarschijnlijk toeklinken. Toch kunnen ze de kern zijn van iemands bestaan.

Metten en verschrompelen

Hoe komt het toch dat we heel graag de talenten van alle kinderen willen zien en dat dat toch zoveel moeite kost? Om antwoord te geven op die vraag is het belangrijk om te kijken naar de ontwikkelingen in het onderwijs

Figuur 1: 'smart en non-smart'

Die ontwikkelingen zijn op allerlei plaatsen beschreven en geduid. Een belangrijke onderligger lijkt de denklijn van Ken Robinson in zijn 'Changing the Paradigm'. Hij geeft aan dat aan dat onze opvatting over intelligentie een belangrijke boosdoener is. Er is in de afgelopen jaren (eeuwen) een enorme (over-?) waardering ontstaan voor wat Ken Robinson noemt: 'Academische intelligentie'. Hij vat dat samen onder: Analytische vaardigheden en kennis van de klassieken". De waardering voor die vorm van intelligentie maakt dat andere vormen van intelligentie veel minder worden gewaardeerd. Dingen als goed kunnen bouwen, kunnen voelen of iets moois kunnen maken, schrijven of samenstellen. Waardering voor academische intelligentie als 'slimheid', maakt dat alle mensen die niet academisch 'slim' zijn, zijn gaan denken dat ze 'dom' zijn.

Hoe komen ze daar dan bij? Allereerst werkt het taalgebruik in het onderwijs niet mee. Als je naar het VWO gaat ga je naar een 'hogere' vorm van onderwijs dan wanneer je naar VMBO gaat, wat een 'lagere' vorm van onderwijs is. Als we eerst eens ophielden die woorden te gebruiken, dat zou al een mooie stap zijn. En gelukkig wordt er vanuit diverse kanten daarop aangedrongen (VO Raad, Rosenmöller).

Daarnaast is het werken met gestandaardiseerde toetsen een lastig element. Die toetsen meten slechts enkele hele specifieke onderdelen van het mens zijn, als kunnen rekenen of spellen. Andere dingen (of je een 'herkauwer' bent, of een 'buikdenker', of een 'rots') komen daarin niet naar voren. En omdat die dingen in toetsen niet worden gemeten, komt er in het onderwijs steeds minder aandacht voor. We meten wat we kinderen leren, en we leren de kinderen wat we gaan meten. Deze gang van zaken is niet eens een bewuste denklijn. En door het ontbreken van aandacht en inzet voor de talenten verschrompelen ze. Het is geen bewuste ontkenning van het belang van die andere talenten. "Het gebeurt gewoon".

Stoornissen: onderwijs en zorg

Is er dan zoveel mis? Hoe komt het dat talenten ondergesneeuwd raken? Die vraag is aan de orde op het moment dat iemand die niet aan de gestandaardiseerde toetsen mee kan of wil doen een label op krijgt geplakt. Steeds meer kinderen lijken een label te krijgen, omdat we steeds minder afwijkingen tolereren. Afwijzingen in de zin van dat we goed zijn in andere dingen dan wat er wordt gemeten. En daartegen ontstaat nu een tegenbeweging.

"Laat de diagnose eens zitten en kijk hoe een kind wél tot bloei komt", roept journalist en schrijfster Sanne Bloemink in de Volkskrant van 27 oktober 2018 en in haar boek: Diagnosedrift. Al (veel) eerder hebben o.a. Angela Krott (Jongens zijn 't, 2013), Trudy Dehue (Betere mensen, 2014) en Laura Batstra (ADHD, Macht en misverstand, 2017) de overetikettering als risico benoemd.

Als er een krantenartikel in deze trant verschijnt, komen er meteen tegenreacties. Ook de bestaande en gevestigde diagnostiek roert zich dan. "Zorgvuldige diagnose is een grote vooruitgang geweest", schrijft Jan Derksen, klinisch psycholoog. Dat laat zien dat de nuance nodig is en de discussie nog maar net begonnen.

Tijd voor een omkering: de taak van onderwijs en zorg

"Bij GGZ patiënten klopt de diagnose vaak niet (meer)", kopt Trouw op 14 augustus 2018. Recent bleek dat er zich regelmatig mensen bij de GGZ melden die weer van hun etiket af willen. Een etiket dat ze soms al sinds hun basisschoolperiode hebben. Sommige mensen zijn tot de ontdekking gekomen, dat een stoornis stigmatiserend en verlamrend kan werken. Ze willen anders worden bekeken.

Etikettering is iets van de jeugdhulp. Bert Wienen van het Lectoraat jeugd van Hogeschool Windesheim, geeft in een lezing op internet aan dat het jeugdhulpperspectief niet

zo geschikt is om te kijken naar de vraag over samenwerking van onderwijs en jeugdhulp en dat je dat misschien beter kunt doen vanuit het perspectief van het onderwijs. Niet individuele labeling en hulp, maar meer oog voor het kind in z'n omgeving. In z'n ontwikkeling en dagelijks bestaan en in z'n leren. Wienen pleit voor een meer contextuele aanpak, en laat zien dat passend onderwijs er nu toe leidt dat de leerkracht bij uitbreiding van het aantal 'probleemgevallen' in de klas, ook negatiever naar de andere kinderen gaat kijken. Het is tijd voor een omkering.

Die omkering kan alleen worden gerealiseerd in de verbinding tussen onderwijs en zorg. Ontlabelen kan alleen als er minder labeling wordt gevraagd en terughoudender wordt aangeboden. Dat gaat niet vanzelf en daarvoor is een alternatief denkkader nodig.

Kansen door en voor werken met talenten

Waar kan de oplossing liggen? IJsselgroep denkt dat de oplossing ligt in het zoeken en vinden van talenten van iedereen.

"Niet de stoornis maar dat wat ik wel kan moet voorop staan", klaagde een onderzochte patiënt. Het klinkt als de beginzin van talentgericht werken. Op zoek naar wat ik wel kan, leuk vind, naar waar ik goed in ben. Het klinkt als het begin van een mooi traject 'anders kijken naar Passend onderwijs', met IJsselgroep.

Het opklimmen uit de leerkuil laat de talenten zien. Als het gemakkelijker gaat zijn talenten actief.

Talenten of vaardigheden?

Soms kun je iets goed. Of anderen zeggen dat je iets goed kunt. Maar je ervaart er geen plezier aan. Notuleren of zo. Ga er dan vanuit dat je iets hebt geleerd. Een vaardigheid. Dankzij je doorzettingstalent misschien. Ga ervanuit dat goed kunnen notuleren niets te maken heeft met talent. Want flow is talent in actie. Zweet is een vaardigheid toegepast.

Talent aan het werk, met plezier, daar geloven wij in.

Meer informatie

Wilt u meer weten over de dienstverlening op het gebied van talent(ontwikkeling)? Kijk dan op www.ijsselgroep-ed.nl of neem contact op met Nienke Bouwman of Albert de Boer. Zij werken als adviseur bij de IJsselgroep en geven onder andere trainingen in kindgesprekken.

Nienke Bouwman

mobiel 06 14 00 36 34
e-mail nienke.bouwman@ijsselgroep.nl

Albert de Boer

mobiel 06 55 19 24 70
e-mail albert.deboer@ijsselgroep.nl